

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 ขอบเขตของการวิจัย
- 5.3 การดำเนินการวิจัย
- 5.4 สรุปผลการวิจัย
- 5.5 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.6 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและทักษะความเป็นผู้นำ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10
- 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำตามความคิดเห็นของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและผู้บริหารโรงเรียน

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและผู้บริหารโรงเรียน

ที่มีต่อคุณลักษณะและทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 ซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เท่านั้น ประกอบด้วย 8 จังหวัดคือ ยโสธร อุบลราชธานี มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด อ่างทอง เจริญ มุกดาหาร และนครพนม

5.3 การดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 10 จำนวนทั้งหมด 6,078 คน จำแนกเป็นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 96 คน ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 1,666 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4,316 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 743 คน ประกอบด้วย

- (1) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 77 คน
- (2) ข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 313 คน
- (3) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 353 คน

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ในด้านคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ผู้วิจัยนำเอาแนวความคิดของ เก่งกิจ อนันตภักดี (2526) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้าง ส่วนด้านทักษะความเป็นผู้นำ ได้้นำเอาแบบสอบถาม จากการวิจัยของ ประพัฒน์ สุภาสอน (2533) มาปรับปรุงและเพิ่มเติมเป็นบางส่วน ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 อย่างค่อนข้างละเอียดแล้ว แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ(Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale)

การสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

- 1) ศึกษาเนื้อหาสาระเกี่ยวกับคุณลักษณะ และทักษะของผู้นำหรือผู้บริหาร จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดขอบเขตปัญหาที่จะศึกษา
- 3) ศึกษาลักษณะวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า
- 4) จัดทำแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความตรง โดยนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ได้พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วผู้วิจัยได้นำเอาข้อเสนอแนะของคณะบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- 5) นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ที่จังหวัดสกลนคร ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 10 คน ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจำนวน 10 คนและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.965 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง
- 6) จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริง

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 ดังนี้

- 1) กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือราชการ ขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 77 อำเภอ ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเมื่อผู้เกี่ยวข้องกรอกข้อมูลเสร็จแล้วให้ส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

2) กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้เดินทางไปประสานงานและส่งแบบสอบถามด้วยตนเองที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เกี่ยวข้อง แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

ผลการจัดเก็บข้อมูลปรากฏว่า ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาจำนวน 626 ฉบับ จำแนกเป็นหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ 72 ฉบับ ข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 253 ฉบับ และผู้บริหารโรงเรียน 301 ฉบับ

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เปรียบเทียบความคิดเห็น โดยใช้ F-test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

5.4 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 สามารถสรุปได้ ดังนี้

5.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1) เพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80.40 จะมีเพียงร้อยละ 19.60 เป็นเพศหญิง กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไม่มีเพศหญิงอยู่เลย

2) อายุ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.10 หรือน้อยกว่า 31 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.60

3) วุฒิทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 82.10 จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีเป็นจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.60 ส่วนระดับปริญญาเอกไม่มีบุคคลใดในกลุ่มตัวอย่างได้รับวุฒินี้

4) อายุราชการ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 26 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.60 มีอายุราชการระหว่าง 6-10 ปี มีเป็นจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.30

5) ตำแหน่งหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.10 กลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.50

5.4.2 ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

1) คุณลักษณะความเป็นผู้นำโดยภาพรวม

จากผลการวิจัย โดยภาพรวม พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทุกกลุ่มมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับมากเช่นเดียวกัน

จากการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวม กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านร่างกาย กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับที่มากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านอารมณ์และด้านอุปนิสัย กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็นในระดับที่มากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสติปัญญาทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านสติปัญญา

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม และโดยการจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง หากพิจารณาจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากทุกเรื่อง

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็น ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวม ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่องความมีสามัญสำนึกรู้สิ่งควรไม่ควร กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า ข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ .05 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านร่างกาย

โดยภาพรวมคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับมาก เช่นเดียวกัน และเมื่อจำแนกเป็นรายเรื่องก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกเรื่อง

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็น ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหากจะพิจารณาจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่องการมีสุขภาพสมบูรณ์ การมีร่างกายแข็งแรง กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากกว่ากลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่องการมีบุคลิกและการแต่งกายดี กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็น ในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเรื่องอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างไม่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านอารมณ์

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านอารมณ์ อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในภาพรวม เมื่อจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ก็พบว่า ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับมากเหมือนกันทุกกลุ่ม และหากจะแยกพิจารณาเป็นแต่ละรายเรื่อง ก็ยังคงพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกเรื่อง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม พบว่ากลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่องการมองโลกในแง่ดี และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่องความสามารถในการควบคุมตัวเอง กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็นในระดับมากกว่า กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่องการมีใจเอื้อกเอ็นดูรอบคอบ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็น ในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

5) คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านอุปนิสัย

ในภาพรวม คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านอุปนิสัย พบจากผลการวิจัยนี้ว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเหมือนกันทุกกลุ่ม และเมื่อจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับมากทุกเรื่อง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหากจะพิจารณา จำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่องความจงรักภักดี ซื่อตรงต่อรัฐ ต่อหน้าที่และผู้อื่น กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถม

ศึกษาอำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่องการสำนึกในหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบและเรื่องการไม่เห็นแก่ตัว ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็นในระดับมากกว่า กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ประถมศึกษาอำเภอ มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่เหลือ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.4.2 ผลการศึกษาทักษะความเป็นผู้นำ ของหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ

1) ทักษะความเป็นผู้นำโดยภาพรวม

จากผลการวิจัย โดยภาพรวม พบว่า ทักษะความเป็นผู้นำของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 มีทักษะความเป็นผู้นำทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งเมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างและ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างพบว่า โดยภาพรวม ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับมากและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน ก็ยังคงพบว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน ไม่มีกลุ่มใดมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) ทักษะความเป็นผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์

จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 10 มีความเป็นผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ทั้งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม โดยการจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกเป็นรายเรื่อง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พิจารณาจำแนกเป็นรายเรื่อง พิจารณาจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับมาก และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ทักษะความเป็นผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์

จากผลการวิจัย พบว่าทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 10 มีความเป็นผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ทั้งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม โดยการจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกเป็นรายเรื่อง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พิจารณาจำแนกเป็นรายเรื่อง พิจารณาจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับมาก และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ทักษะความเป็นผู้นำด้านเทคนิค

จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 มีความเป็นผู้นำด้านเทคนิคอยู่ในระดับมาก ทั้งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม โดยการจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกเป็นรายเรื่อง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งเมื่อพิจารณา โดยภาพรวม ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากและไม่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่องความสามารถในการจัดอำนาจความสะดวกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงานได้ กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็น ในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่องความสามารถในการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า เรื่องความสามารถในการจัด หรืออำนวยการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรื่องความสามารถในการจัด หรืออำนวยการจัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้านกายภาพได้อย่างเป็นระเบียบสวยงาม ทำให้คล่องตัวในการปฏิบัติงาน กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญได้ ดังนี้

5.5.1 คุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

1) ภาพรวม

คุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามประเภทกลุ่มตัวอย่างและจำแนกเป็นรายด้านก็ยังคงพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชัย เวียงสงค์ (2527) ที่พบว่ากลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ควรมีคุณลักษณะในระดับมาก สอดคล้องกับความคิดเห็นของ เก่งกิจ อนันตภักดิ์ (2526) อรุณ รักธรรม (2527) และสมพงศ์ เกษมสิน (2521) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์นั้น จะต้องมีความรู้ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านอุปนิสัยอยู่ในระดับสูง ส่วนเหตุที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากการยอมรับในวิธีการสรรหาบุคคล ที่จะเข้าสู่ ตำแหน่งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักเกณฑ์ ในการเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไว้หลายขั้นตอน คือการประเมินประสบการณ์เดิม สอบข้อเขียน จะต้องผ่านการอบรมและประเมินความเหมาะสมกับตำแหน่ง แต่มีข้อสังเกตว่าความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่นำมาศึกษา พบว่าด้านอุปนิสัยจะมีความคิดเห็นในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และด้านร่างกายมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ อันเป็นประเด็นที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและผู้บังคับบัญชาในระดับสูงที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ หาวิธีการพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

จากการเปรียบเทียบ โดยภาพรวม กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อาจเป็นผลเนื่องจากลักษณะของงานที่ปฏิบัติและวิสัยทัศน์ ระหว่างกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานมีอายุสูงกว่า

กับกลุ่มที่เป็นผู้ปฏิบัติและมีอายุกำลังอยู่ในวัยหนุ่มกว่าเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ด้าน อารมณ์และด้านอุปนิสัย พบว่ากลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็นใน ระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วน ด้านร่างกายผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก กว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งคาดว่าน่า จะเป็นสาเหตุเดิมดังกล่าวแล้วที่ทำให้กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ใน เขตการศึกษา 10 ควรตระหนัก ให้ความสนใจปรับปรุงพัฒนาตนเองในด้าน ร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านอุปนิสัย เพื่อให้เป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ ที่ดีที่สุดต่อไป

2) ด้านสติปัญญา

จากผลการวิจัย คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านสติปัญญา ทั้งโดย ภาพรวม โดยการจำแนกประเภทกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของ หัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอ ด้านสติปัญญาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพัฒน์ สุภาสอน (2533) ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามทัศนะของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนัก งานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 9 จากการสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้อง การให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความรู้เกี่ยวกับ หลัก การ ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก และ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีศักดิ์ จันทรสาร (2528) ที่พบว่า ผู้ที่จะดำรง ตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดควรเป็นผู้มีความรู้ในระดับมาก นอก จากนี้ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ภิญญู สาร (2526) ที่ว่า "ผู้นำควรมี คุณลักษณะพิเศษหลายประการ โดยเฉพาะความฉลาดไหวพริบ(Intellactual Capicity) มีสมองเฉียบแหลม ความรู้เท่าทันเหตุการณ์ เป็นสิ่งจำเป็นที่สุด สำหรับผู้บริหาร"

จากการเปรียบเทียบ โดยภาพรวม ตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร ที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านสติปัญญาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ พบว่าไม่มีกลุ่มใดมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่ควรกลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติงานอยู่ใกล้ชิดกับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และอยู่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา จึงมีความคาดหวังในระดับสูงที่จะได้ผู้บังคับบัญชาผู้ใกล้ชิดและเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของหน่วยงาน ให้มีความเป็นผู้ใหญ่ สามารถประพฤติ ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้องและสังคมยอมรับ เพื่อเป็นเกียรติศักดิ์ศรีของหน่วยงาน เมื่อมีความประสงค์ในเรื่องนี้มาก จึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ทำให้แสดงความคิดเห็นออกมา ในลักษณะดังกล่าว ส่วนผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานอยู่ใกล้ชิด และอยู่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา ของครูผู้สอนในโรงเรียน จึงอาจให้ความสำคัญในเรื่องนี้รองลงไป จากกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชัย เวียงสงค์ (2527) ที่พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มครูผู้สอนกับกลุ่มครูผู้บริหารโรงเรียนในเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แล้ว กลุ่มครูผู้สอนจะมีความต้องการสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียน จึงเป็นข้อคิดของทั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและผู้บริหารในทุกระดับ ควรให้ความสนใจต่อการสร้าง และเห็นความสำคัญของสามัญสำนึก ไม่ปล่อยให้ความเห็นแก่ตัวมาครอบงำสามัญสำนึกไว้ จนทำให้ประพฤติปฏิบัติสิ่งไม่เหมาะสมกับตำแหน่งได้

3) ด้านร่างกาย

จากผลการวิจัย คุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านร่างกายทั้งโดยภาพรวม โดยการจำแนกประเภทกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เทพพนม เมืองแมน (2522) ที่ว่าคุณลักษณะของผู้นำจะต้องมีกิริยา หน้าตา ท่าทาง มีความประพฤติดีและมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทินพันธ์ นาคะตะ (2509) ที่ว่าคุณลักษณะของผู้นำที่ดีจะเกี่ยวข้องกับ การแสดงลักษณะ

ท่าทางอย่างสงบสงัด ความอดทน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจลิม รัชชนะกุล (2524) ซึ่งได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร และอาจารย์พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ใน 10 อันดับ คือ เรื่องการเป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายจิตใจ การเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีลักษณะของการเป็นผู้นำ ส่วนเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้านร่างกาย ของหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอในระดับมากนั้น อาจจะเนื่องมาจาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอใน เขตการศึกษา 10 ส่วนใหญ่ยังมีอายุในช่วงวัยกลางคน จึงยังคงมีสุขภาพร่างกาย แข็งแรง นอกจากนี้ยังมีหัวหน้าการประถมศึกษาบางส่วน ซึ่งเข้าสู่ตำแหน่งโดย การสอบข้อเขียน จะเป็นคนที่อยู่ในวัยหนุ่มอายุ 35-43 ปี ยังมีความกระฉับ กระเฉงและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นกลุ่มผู้บริหารรุ่นใหม่ที่มีสุขภาพ สมบูรณ์แข็งแรง แต่มีข้อน่าสังเกตว่า ในเรื่องการอดทนต่อการทำงานหนัก เป็น เรื่องที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับต่ำที่สุด ส่วนเรื่องที่มีคะแนนสูงสุดคือ เรื่องการมี บุคลิกและการแต่งกายดี

จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยภาพรวม กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้าน ร่างกายในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่องการมีสุขภาพสมบูรณ์และมีร่างกายแข็งแรง ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็น ในระดับมากกว่า กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติ งาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยมีอายุสูงกว่ากลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จึง มองว่าผู้มีอายุในวัยหนุ่มกว่าจะต้องมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงกว่า ส่วนเรื่องมีบุคลิก และการแต่งกายดี กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากกว่า กลุ่ม ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อาจเนื่องจากกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนชนบท บางพื้นที่อยู่ในถิ่นกันดารจึงไม่ พึงพิถีพิถันในเรื่องการแต่งกายมากนัก ส่วนข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งสำนักงานตั้งอยู่ในตัวอำเภอ มีความเจริญมากกว่าพื้นที่ ที่ตั้งโรงเรียน จึงมีความพิถีพิถันในการแต่งกายไปปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนและเห็นว่า บุคลิก และการแต่งกายของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

เป็นเรื่องปกติวิสัยของผู้ปฏิบัติงานในตัวอำเภอ ส่งผลต่อความคิดเห็นให้มีระดับไม่สูงเกินไป

เนื่องจากคุณลักษณะของความเป็นผู้นำด้านร่างกาย เป็นสิ่งที่เปิดเผย สามารถมองเห็นได้ง่าย ผู้บริหารทุกระดับควรให้ความสนใจที่จะพัฒนาปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีที่สุด ดัง คำกล่าวที่ว่า "มาดดีมีชัยไปกว่าครึ่ง"

4) ด้านอารมณ์

จากผลการวิจัยโดยภาพรวม โดยการจำแนกประเภท กลุ่มตัวอย่างและโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของหลวงวิจิตรวาทการ (2520) ที่ว่าผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วน Magnuson (1971) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้ผู้จัดการเป็นผู้มีอารมณ์ขัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Banard (อ้างถึงในภิญโญ สาร, 2526) ที่ว่าผู้นำจะต้องเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอด้านอารมณ์ ที่มีอยู่ในระดับมากเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในปัจจุบันส่วนใหญ่เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารมาก่อน นอกจากนี้ยังเคยได้เข้ารับการอบรม จากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้มีประสบการณ์ และทราบหลักการในการเป็นผู้นำที่ดี เรื่องที่ควรให้ความสนใจคือการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นเรื่องที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเรื่องอื่น ๆ

จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยภาพรวม กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะมีความคิดเห็น ต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านอารมณ์ ในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการ ที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า เรื่อง ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เรื่องเห็นอกเห็นใจผู้อื่น กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 เรื่อง การมีใจเยือกเย็นสุขุมรอบคอบ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่ม

ข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่องความสามารถในการควบคุมตัวเอง กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็น ในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านอารมณ์ที่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารหรือเป็นผู้บังคับบัญชา กับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานทั้งในภาพรวมและเป็นรายเรื่องดังกล่าว อาจเกิดจากความคาดหวัง ที่อยู่ในระดับสูงของผู้ใต้บังคับบัญชา ที่มีความประสงค์อยากให้ผู้บังคับบัญชาของตนเป็นผู้มีความดีเพียบพร้อม เป็นกันเองและเป็นที่พึ่งพาในเมื่อประสบกับความเดือดร้อนได้ ส่วนกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารอาจมองข้ามความสำคัญในเรื่องเหล่านี้ไป เพราะมีผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นจำนวนมาก และมีภารกิจในหน้าที่มากมาย จึงมองเห็นแต่ปัญหาภายนอกจนลืมย้อนกลับมามองปัญหาภายในของตน ผลการวิจัยนี้ อาจเป็นกระจุกเงาสะท้อนให้ผู้บริหารทุกระดับได้ตระหนักว่าควรมีเวลาประเมินคุณลักษณะด้านอารมณ์ ของตนเองบ้าง และหากเป็นไปได้ก็ควรเปิดใจกว้างให้คนรอบข้างได้ประเมิน แล้วนำข้อคิดนั้นๆ มาพิจารณาปรับปรุงตนเอง เพื่อให้เป็นผู้นำที่ดีที่สุด

5) ด้านอุปนิสัย

จากผลการวิจัย โดยภาพรวม โดยการจำแนกตามประเภทกลุ่มตัวอย่างและโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านอุปนิสัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประพัฒน์ สุภาสอน (2533) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความต้องการให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านลักษณะนิสัยอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการวิจัยของทวีศักดิ์ จันทรสาร (2528) ที่พบว่า กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาและกลุ่มคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความต้องการให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านลักษณะนิสัยในระดับมาก นอกจากนี้ไพบุลย์ ยอดยิ่ง (2530) ได้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าสำนักอธิการ และอาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกัน ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านเจตพิสัยของหัวหน้าสำนักงานอธิการวิทยาลัยครู อยู่ในระดับจำเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยภาพรวม กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านอุปนิสัย ในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กับกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านอุปนิสัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุนี้อาจเกิดจากความคาดหวังที่แตกต่างกันของกลุ่มที่เป็นผู้บังคับบัญชา และกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง เรื่องความซื่อตรงต่อรัฐ ต่อหน้าที่และต่อผู้อื่น กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันของผู้ทำหน้าที่ เป็นผู้บริหารกับกลุ่มผู้ปฏิบัติการ ส่วนในเรื่องสำนึกในหน้าที่มีความรับผิดชอบ เรื่องความไม่เห็นแก่ตัวยึดถือประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลัก กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรื่องความไว้วางใจได้ มีความจริงใจ ยุติธรรม กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งอาจเกิดจากความคาดหวังของกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับสูงเกินไป และเป็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษ ในเรื่องความยุติธรรมที่พบว่า มีค่าคะแนนต่ำสุด ความคิดเห็นก็มีความแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มที่เป็นผู้บังคับบัญชากับกลุ่มผู้เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างค่อนข้างชัดเจน แนวทางที่จะแก้ปัญหานี้ได้ น่าจะใช้วิธีบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการตัดสินใจปัญหาโดยองค์คณะบุคคล มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของคนที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ชกกันก็ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ กฎหมายของทางราชการด้วย หากปฏิบัติตามนี้ได้ คาดว่าปัญหาเรื่องของผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่า ผู้บังคับบัญชามีความยุติธรรม อยู่ในระดับน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ จะลดลงอย่างค่อนข้างแน่นอน

5.5.2 ทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

1) ภาพรวม

ทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 โดยภาพรวม โดยการจำแนกประเภทตามกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภออยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของถวิล หนูสง (2529) ที่พบว่าทักษะของศึกษาธิการอำเภอ ตามความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านคตินิยมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพบูลย์ ยอดยิ่ง (2530) ที่พบว่าตามความคิดเห็น ของผู้บริหารหัวหน้าสำนักงานอธิการ และอาจารย์ต่อคุณลักษณะ และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของ หัวหน้าสำนักงานอธิการ วิทยาลัยครู มีอยู่ในระดับจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2527) Robert L. Katz (1955) วิจิตร ศรีสะอ้าน (2533) และไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2524) ที่ว่าผู้นำหรือผู้บริหาร จำเป็นต้องมีทักษะ 3 ด้าน คือด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิค ในระดับสูง เพื่อใช้ในการบริหารให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 ด้านที่มีระดับคะแนนน้อยที่สุดคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ระดับสูงขึ้นมาคือด้านเทคนิค และด้านมนุษยสัมพันธ์ตามลำดับ

จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยภาพรวม โดยการจำแนกเป็นแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของถวิล หนูสง (2529) ที่พบว่าทักษะการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ ตามความคิดเห็นของ ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเกิดจากผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมาก่อนและผ่านการอบรมตามหลักสูตรผู้บริหาร การศึกษาระดับสูง จากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้มีประสบการณ์ตรง และทราบหลักการเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารเป็นอย่างดี ผลการวิจัยนี้พบว่า ทักษะที่ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรให้

ความสนใจเป็นพิเศษ และควรพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ ทักษะด้านมโนทัศน์ อันเป็นทักษะสำคัญซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง การกำหนดนโยบาย การวางแผน ตัดสินใจ

2) ด้านมโนทัศน์

จากผลการวิจัย ทั้งโดยภาพรวม โดยจำแนกเป็นประเภทกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในระดับมาก เรื่องที่มีความคิดเห็นในระดับต่ำมากที่สุดคือเรื่อง ความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีระบบ ถูกต้อง ซึ่งผลการวิจัยในภาพรวมดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพัฒน์ สุภาสอน (2533) ที่พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความต้องการ ให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีทักษะด้านมโนทัศน์ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยภาพรวม โดยการจำแนกแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากทักษะด้านมโนทัศน์เป็นทักษะที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอใช้ค่อนข้างน้อย เพราะเป็นเพียงผู้บริหารระดับกลาง ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานตามคำสั่ง ตามนโยบายที่หน่วยงานระดับเหนือกว่าสั่งให้ปฏิบัติ แต่เนื่องจากทักษะด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การวางแผน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของผู้บริหาร จึงจำเป็นที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะต้องฝึกฝน เพื่อให้เกิดทักษะด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้นเพราะการบริหารงานระดับอำเภอ มีอยู่หลายเรื่องที่จะต้องตัดสินใจเอง วางแผนเอง และบางครั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อาจต้องลงไปตัดสินใจ แก้ปัญหาให้แก่โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนอีกด้วย นอกจากนี้ ถ้าผู้บริหารท่านใดมีทักษะด้านนี้มากเป็นพิเศษ จะได้รับความเชื่อถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

3) ด้านมนุษยสัมพันธ์

จากผลการวิจัย ทั้งโดยภาพรวม โดยการจำแนกเป็นประเภท กลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่องพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น ว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก เรื่องที่มีความคิดเห็นต่ำกว่าทุกเรื่องคือ ความสามารถในการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีวัฒน์ ปลื้มฤดี (2533) ที่พบว่าพฤติกรรมการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แสดงออกในความรักใคร่ผูกพัน ในระดับสูง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพัฒน์ สุภาสอน (2533) ซึ่งได้วิจัยพบว่า กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความต้องการให้ผู้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ต้องบริหารงานในลักษณะการประสานงานและการบริการ จึงต้องมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ค่อนข้างมาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จะต้องมีความสามารถในการเป็นสื่อกลาง ระหว่างผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับจังหวัดกับข้าราชการ ทุกตำแหน่งในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ นอกจากนี้ ในการที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ บาง โครงการ จะต้องได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานอื่น ผู้บริหารที่มีทักษะ ด้านมนุษยสัมพันธ์จะสามารถรองใจผู้ใต้บังคับบัญชา และได้รับความร่วมมือจาก หน่วยงานอื่น สามารถส่งเสริมให้งานในหน้าที่ของตนสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยภาพรวม โดยการจำแนกแต่ละ ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อทักษะความเป็นผู้นำ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอด้าน มนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้เนื่องจาก ลักษณะงานที่ปฏิบัติในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นงานให้บริการ และ ประสานงานดังกล่าว ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรให้ความเอาใจใส่เพราะจากผลการวิจัยของ ประพัฒน์ สุภาสอน (2533) ดังกล่าว แล้ว ทำให้ทราบว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความต้องการให้หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และต้องการเป็นลำดับที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะด้านอื่นๆ สำหรับแนวทางที่จะพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ให้ดีขึ้นนั้น อาจจัดให้มีการพัฒนาองค์การ (Organization Development) ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

4) ด้านเทคนิค

จากผลการวิจัย โดยภาพรวม โดยการจำแนกตามประเภทกลุ่มตัวอย่าง และโดยการจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ด้านเทคนิค อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล หนูสง (2529) ดังได้อ้างไว้แล้ว และ ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2524) ยังได้กล่าวอีกว่า ทักษะด้านเทคนิคนี้ แม้ว่าจะจำเป็นน้อยสำหรับผู้บริหาร เพราะไม่ต้องทำหรือปฏิบัติเองแต่จำเป็นต้องรู้ และ เข้าใจ เพื่อการตรวจสอบและควบคุมงาน นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างศรัทธาให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานอีกด้วย ทักษะเรื่องที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ เรื่องความสามารถในการจัด หรืออำนวยการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลสารสนเทศจะนำมาใช้ในการตัดสินใจ และการวางแผนซึ่งถือว่าค่อนข้างสำคัญที่สุดของผู้บริหาร เพราะถ้าตัดสินใจผิดพลาดหรือวางแผนผิดพลาด โอกาสที่จะทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ค่อนข้างน้อย ในยุคปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการบริหารอย่างมากมาย ผู้บริหารสามารถเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ในคอมพิวเตอร์ได้ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดหา หรือของงบประมาณจัดซื้อ ไว้ใช้ในการเก็บข้อมูลสารสนเทศ ก็อาจแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้

จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยภาพรวม และโดยการแยกประเภทของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า เรื่องความสามารถในการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า ความสามารถในการจัด หรืออำนวยการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรื่องความสามารถในการจัด หรืออำนวยการจัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้านกายภาพได้อย่างมีระเบียบ สวยงาม ทำให้คล่องตัวในการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นในระดับมากกว่ากลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเป็นมุมมองของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มผู้

ปฏิบัติงานคือ กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีโอกาสรับทราบปัญหาในทุกด้าน ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มากกว่ากลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และอาจคาดหวังในทรัพยากรการบริหาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไว้สูง จึงส่งผลต่อความคิดเห็นดังกล่าว วิธีการที่จะทำให้ปัญหานี้หมดไปคือ ผู้บริหารจะต้องใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้ร่วมงาน ให้มีการวางแผนใช้ทรัพยากรการบริหาร โดยทุกคนในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีส่วนร่วมในการวางแผน มีการติดตาม กำกับ ประเมินผลของการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด และควรใช้การบริหารงานตามระบบ Q.C.C. (Quality Control Circles) ในบางเรื่องบางโอกาสที่ประเมินผลแล้ว เห็นว่ามีปัญหาที่ควรแก้ไขในลักษณะเป็นทีมงาน

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารระดับสูง และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาบุคคล เพื่อเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อาจจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลในการพิจารณาตั้งเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพเดิม ประเมินคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำ แล้วใช้เกณฑ์ดังกล่าวเพื่อประเมินผู้ที่สมัครเข้าสอบคัดเลือกดำรงตำแหน่งนี้เป็นขั้นตอนแรกก่อนที่จะทำการสอบข้อเขียน และเข้ารับการอบรมเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษา ในโอกาสต่อไป

2) ควรบรรจุเนื้อหาคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่ง ของหลักสูตรอบรมเตรียมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ (หลักสูตรผู้บริหารการศึกษาระดับสูง) เพื่อเป็นการเตรียม ปรับปรุงและพัฒนาบุคคลที่จะเข้าดำรงตำแหน่งนี้

3) ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนา เพื่อปรับปรุง พัฒนาคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในหลักสูตรการอบรม ควรเน้น เรื่องคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำ ในเรื่องที่ยังมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยจำแนกจากผลการวิจัย ดังนี้

คุณลักษณะความเป็นผู้นำ

- (1) คุณลักษณะความเป็นผู้นำ โดยภาพรวม ควรปรับปรุงพัฒนา เน้นในด้าน อุปนิสัย
- (2) ด้านสติปัญญา ควรปรับปรุงพัฒนา เน้นในเรื่องการมีความคิดสมเหตุ สมผล
- (3) ด้านร่างกายควรปรับปรุงพัฒนาเน้นเรื่อง การอดทนต่อการทำงานหนัก
- (4) ด้านอารมณ์ ควรปรับปรุงพัฒนา เน้นเรื่องความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีอารมณ์ขัน ชุ่มฉ่ำ แจ่มใส ความสามารถในการควบคุมตนเอง และความมีใจเย็น สุขุมรอบคอบ ตามลำดับ
- (5) ด้านอุปนิสัย ควรปรับปรุงพัฒนา เน้นเรื่องความซื่อสัตย์ และความไม่เห็นแก่ตัว ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ตามลำดับ

ทักษะความเป็นผู้นำ

- (1) ทักษะความเป็นผู้นำ โดยภาพรวมควรปรับปรุงพัฒนา เน้นในด้านมนทัศน์
- (2) ด้านมนทัศน์ ควรปรับปรุงพัฒนาเน้นเรื่อง ความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงานผู้ใต้บังคับบัญชา ได้อย่างมีระบบ ถูกต้อง ความสามารถในการขจัดความขัดแย้งในหน่วยงานความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ และความสามารถในการวางแผน การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง มีความเป็นไปได้ ตามลำดับ
- (3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรปรับปรุงพัฒนาเน้นเรื่องความสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้
- (4) ด้านเทคนิค ควรปรับปรุงพัฒนา เน้นเรื่อง ความสามารถในการจัด หรืออำนวยการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการอ่านแบบรูปรายการการก่อสร้างอาคารเขียนอาคารประกอบ และควบคุม ตรวจรับการก่อสร้างให้ถูกต้องตามระเบียบราชการได้ ความสามารถในการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า ความ

สามารถในการอ่านรายการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามภาระหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และความสามารถในการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานของหน่วยงานได้ ตามลำดับ

4) ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารทุกระดับอาจนำผลการวิจัยนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะของตนเองให้มีความเหมาะสมและให้ดียิ่งขึ้น โดยอาจใช้แบบสอบถามนี้หรือปรับปรุงประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม แล้วนำไปใช้สอบถามความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาจใช้วิธีการส่วนตัวอย่างหรือใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดตามความเหมาะสม จากนั้นนำมา วิเคราะห์ เพื่อดูผลจากการสำรวจดังกล่าว และพิจารณาหาทางปรับปรุงพัฒนา คุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำของตน ตามลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำในเรื่องที่เห็นว่าเป็นปัญหา หรือมีความต้องการ จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น อย่างน้อยควรจัดให้มีการสำรวจดังกล่าวปีละ 1 ครั้ง อันเปรียบเสมือนการส่องกระจก สำรวจตนเองว่า เรามีข้อควรปรับปรุงตรงจุดใด จะทำให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารทุกระดับ ผู้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะนี้ มีคุณลักษณะและทักษะความเป็นผู้นำดียิ่งขึ้น

5.6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ควรศึกษาคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยกาการประถมศึกษาจังหวัด คณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษาอื่น ระดับภาคหรือระดับประเทศ

2) ควรศึกษาคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคาดหวัง เปรียบเทียบกับสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในปัจจุบัน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยกาการประถมศึกษาจังหวัด คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษาอื่น ระดับภาคหรือระดับประเทศ

3) ควรมีการศึกษาคุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้นำ ของ
ผู้บริหารตำแหน่งอื่นเช่นผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน
ในระดับเขตการศึกษา ระดับภาคหรือระดับประเทศ